

D.E.U. br. 23 / 001

HRVATSKI SABOR
Odbor za pravosuđe
KLASA: 022-03/23-01/28
URBROJ: 6521-9-23-02
Zagreb, 12. travnja 2023.

ODBOR ZA EUROPSKE POSLOVE

PREDMET: Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o prilagodbi pravila o izvanugovornoj građanskopravnoj odgovornosti s obzirom na umjetnu inteligenciju (Direktiva o odgovornosti za umjetnu inteligenciju COM (2022) 496

-mišljenje-

Odbor za pravosuđe Hrvatskoga sabora na 53. sjednici održanoj 12. travnja 2023. razmotrio je Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o prilagodbi pravila o izvanugovornoj građanskopravnoj odgovornosti s obzirom na umjetnu inteligenciju (Direktiva o odgovornosti za umjetnu inteligenciju) COM (2022) 496, koje je dostavio Odbor za europske poslove aktom od 15. ožujka 2023.

Odbor je Prijedlog direktive razmotrio sukladno Radnom programu Odbora za europske poslove za 2023. godinu.

Stajalište Republike Hrvatske obrazložio je predstavnik Ministarstva pravosuđa i uprave.

U uvodnom obrazloženju predstavnik predlagatelja istaknuo je da se predloženom Direktivom o prilagodbi pravila o izvanugovornoj građanskopravnoj odgovornosti s obzirom na umjetnu inteligenciju, utvrđuju zajednička pravila o otkrivanju dokaza o visokorizičnim sustavima umjetne inteligencije kako bi se tužitelju omogućilo da potkrijepi zahtjev za naknadu štete na temelju krivnje, i zajednička pravila o teretu dokazivanja u slučaju izvanugovornih građanskopravnih zahtjeva za naknadu štete na temelju krivnje koji se podnose nacionalnim sudovima za naknadu štete prouzročene sustavom umjetne inteligencije. Prijedlog direktive je dio paketa mjera za potporu uvođenju umjetne inteligencije u Europi poticanjem izvrsnosti i izgradnje povjerenja. Paket obuhvaća tri područja djelovanja zakonodavni prijedlog o utvrđivanju horizontalnih pravila o sustavima umjetne inteligencije kako bi se smanjili rizici za sigurnost i zaštitila temeljna prava, zatim reviziju sektorskih i horizontalnih pravila o sigurnosti proizvoda i pravila EU-a za rješavanje pitanja odgovornosti povezanih sa sustavima umjetne inteligencije. Komisija u području umjetne inteligencije primjenjuje holistički pristup odgovornosti tako što predlaže prilagodbe odgovornosti proizvođača za neispravne proizvode u skladu s Direktivom o odgovornosti za neispravne proizvode te ciljano usklađivanje u okviru Prijedloga direktive o umjetnoj inteligenciji. Ta dva prijedloga su povezana i čine paket jer se zahtjevi koji ulaze u njihovo područje primjene odnose na različite vrste odgovornosti. Direktiva o odgovornosti za neispravne proizvode odnosi se na proizvođačevu odgovornost bez krivnje (objektivna

odgovornost) za neispravne proizvode, što dovodi do naknade za određene vrste šteta koje su pretrpjeli pojedinci. Direktiva za umjetnu inteligenciju odnosi se na odštetne zahtjeve podnijete na temelju nacionalnog prava koji se uglavnom temelje na odgovornosti na temelju krivnje (subjektivna odgovornost) za bilo koju vrstu štete i bilo kojeg oštećenika. Postojeća nacionalna pravila o odgovornosti, posebno na temelju krivnje, nisu prikladna za obradu odštetnih zahtjeva za štete prouzročene proizvodima i uslugama koji se temelje na umjetnoj inteligenciji. U skladu s tim pravilima oštećenici moraju dokazati protupravno postupanje ili propust osobe koja je prouzročila štetu, a zbog specifičnosti umjetne inteligencije oštećenima može biti teško identificirati odgovornu osobu i dokazati osnovanost odštetnog zahtjeva. Zbog specifičnosti umjetne inteligencije, neizvjesno je kako bi nacionalni sudovi tumačili i primjenjivali postojeća nacionalna pravila o odgovornosti u predmetima povezanim s umjetnom inteligencijom. Navedeno uzrokuje pravnu nesigurnost za oštećenike koji bi podnijeli odštetni zahtjev i za poduzeća kojima je teško predvidjeti primjenu postojećih pravila o odgovornosti, učinak je još veći za poduzeća koja posluju prekogranično jer su izloženi pravnoj nesigurnosti u pravnim sustavima država s kojima posluju. Stoga je cilj Prijedloga promicati uvođenje pouzdane umjetne inteligencije osiguranjem jednake zaštite za žrtve štete prouzročene umjetnom inteligencijom kao i za žrtve štete prouzročene bilo kojom drugom vrstom proizvoda.

Nadalje, istaknuto je da Republika Hrvatska podržava svrhu koja se želi postići Prijedlogom direktive, RH prepoznaje potrebu izgradnje povjerenja u UI i povećanje njene primjene što će se postići harmonizacijom mjera na razini EU, sprječavanjem rascjepkanosti i povećanjem pravne sigurnosti umjesto da se pravila o odgovornosti prilagođavaju nacionalnoj razini. U interesu je ekonomije Republike Hrvatske, IT sektora i startupova usklađenje građanskopravne odgovornosti za UI s obzirom na procjenu Europske komisije kako bi harmonizacija na razini Europske unije imala pozitivan učinak na 5 do 7% proizvodne vrijednosti prekogranične trgovine. Harmonizacija bi smanjila troškove pravnog informiranja, interne troškove upravljanja rizicima, procjene rizika osiguranja. Radi poboljšanja pristupa djelotvornom pravosudnom sustavu i ostvarenju pravne sigurnosti, Republika Hrvatska podržava nastojanje da žrtve štete prouzročene umjetnom inteligencijom imaju jednaku razinu zaštite kao i žrtve štete koja nije povezana s UI. Republika Hrvatska želi istaknuti kako se inicijalna faza analize Prijedloga direktive u velikoj mjeri poziva na Akt o umjetnoj inteligenciji, iako se time nastoji osigurati dosljednost dva zakonodavna akta, postavlja se pitanje smislenosti rasprave o Prijedlogu direktive koji uvelike ovisi o tekstu koji još jedno vrijeme neće biti usuglašen među zakonodavcima. Također, ističe se da je u inicijalnoj fazi potrebno pojasniti naziv Prijedloga direktive s obzirom da ona ne sadrži materijalno pravna pravila o izvanugovornoj građanskopravnoj odgovornosti s obzirom na UI već procesna pravila koja uređuju otkrivanje dokaza i teret dokazivanja u vidu oborive pretpostavke.

U raspravi je istaknuto da je područje umjetne inteligencije novo područje za koje nismo spremni, stoga se, u inicijalnoj fazi razmatranja Prijedloga direktive predlaže nositelju izrade stajališta da provede edukaciju državnih dužnosnika i službenika o umjetnoj inteligenciji i normiranju pravila građanskopravne odgovornosti za umjetnu inteligenciju. U odnosu na stajalište Republike Hrvatske izneseno je da se u kontekstu utvrđivanja odgovornosti osobita pažnja treba posvetiti velikim tehnološkim kompanijama i njihovoj odgovornosti za programe i proizvode.

Nakon provedene rasprave Odbor za pravosuđe jednoglasno je sa osam (8) glasova „za“, utvrdio mišljenje kojim je **podržao stajalište Republike Hrvatske o**

Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o prilagodbi pravila o izvanugovornoj građanskopravnoj odgovornosti s obzirom na umjetnu inteligenciju (Direktiva o odgovornosti za umjetnu inteligenciju) COM (2022) 496.

PREDSJEDNIK ODBORA

Mišel Jakšić

